ՄԻ ՎԱԽՆԱՐ

ՄԱՀ ԵՒ ՄԱՀԷՆ ՅԵՏՈՅ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐԴ ԱՌԱՆՁԻՆՆ ԿՈՐՍՈՒԱԾ Է

ՄԱՐԴ ԱՐԱՐԱԾԻՆ ՅԱՅՏՆԱԾԱԳՈՒՄԸ

ՄԱՐԴՈՑ ՊՂՇՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՀ ԵՒ ՄԱՀԷՆ ՅԵՏՈՅ

Ես ինձի ըսեմ. «Ո՛վ մարդ, շատ տարիներու համար ամբարուած առատ բարիքներ ունիս, հանգի՛ստ ըլլէ, կե՛ր, խմէ՛ և ուրա՛խ եղիր»:

Աստուած ըսաւ անոր.

«Անմի՛տ, այս գիշեր իսկ հոգիդ պիտի պահանջեն ԲԵԶՄԷ,
իսկ ինչ որ պատրաստած ես, որո՞ւն պիտի մնայ» --Ղուկ. ԺԲ.20:

Մահը Խորհուրդի և գաղտնութեան վարագոյրով մը ծածկուած է:

Լատին Եկեղեցին կ՛ընդունի, թէ իր մարմինէն զատուած հոգին անմիջապէս կը դատուի և վճիռ կ՛ընդունի իր գործերուն համար: Եթէ ըստ ամենայնի արդար է, նոյն յետ այն կը ժառանգէ արբայութիւնը, Աստուծոյ երանաւէտ տեսութիւնը: Եթէ ծանր յանցանքներով մեղաւոր է, դժոխքի կը դատապարտուի. եթէ ոչ մին է և ոչ միւսը, այլ թեթեւ մեղքով մեղաւոր մըն է, անցաւոր կը դատապարտուի բաւարանի մէջ մնալու մինչեւ սահմանուած լրումը:

Ըստ Հայ Եկեղեցւոյ աւանդութեան կ՛ընդունինք, թէ վախճանեալներու հոգիները ունին առժամեայ կացութիւն մը՝ ոչ անմասն ակնկալեալ բարիքներէ և ոչ զերծ երկուցուած չարիքներէ: Տաթեւացին է, որ կը յայտնէ թէ բոլոր հոգիները մէկ տեղի մը մէջ են, բայց զանազանութիւն կայ անոնց գործերուն մէջ. ոմանք լի են անմահութեամբ և խնդութեամբ, և ոմանք՝ դառնութեամբ և յուսահատութեամբ:

Մեռելոց յարութեան ճշմարտութիւնը անտարակուսելի է աւետարանական վարդապետութենէ--Մատթ. ԻԲ.31, Ղուկ. Ի.38, Յովհ. Ե.28, Ա. Թես. Դ.13, Ա. Կորնթ. ԺԵ:

«Մեռելոց յարութիւնը բրիստոնեաներու մեծագոյն
ակնկալութիւնն է»--Տերտուղիանոս:

Պուտտայի գաղափարով՝ մահը ողբերգութիւն չէ և ոչ ալ ազատութիւն, այլ փոխակերպում նոր կեանքի, հետեւաբար նոր տառապանքներու:

Մահը մեր կեանքին ամենամեծ առեղծուածն է. հակադրութիւնը մեր գոյութեան: Մարմինին համար պատահած մահը, բուն է: Բուն մահը հոգիի՛ն մահն է:

Յիսուս ըսաւ.

«Մի՛ վախնաք անոնցմէ, որ մարմինը կը սպաննեն,
բայց հոգին սպաննել չեն կրնար. այլ դուք աւելի
վախցէք անկէ, որ կրնայ գեհենի մէջ կորստեան
մատնել հոգին և մարմինը»--Մատթ. Ժ.28:

Այն ժողովուրդը, որ կ՛ուզէ յաւերժօրէն ապրիլ, որ կ՛ուզէ իր գոյութիւնը տեւականացնել, պէտք է այդ տեւականացումին համար յանձն առնէ ժամանակաւոր մահը:

Երբ հարց տրուեցաւ Հրեայ ականաւոր փիլիսոփաներէն Մարթին

Պիւպէէին, թէ մահէն կը վախնա՞յ: Ան պատասխանեց.

«Ես չեմ վախնար մահէն, բայց կը վախնամ մեռնելէն...»:

Առաբեալներէն բանի՞ հոգի վախցան մեռնելէն, ու բանի՞ հոգի մարտիրոսանալէն...: Մեր կեանքին մեծագոյն թշնամին անխուսափելի մահը չէ, այլ բարոյաբանդ անաստուածութիւնը, որ կ՛այլասերէ մեր տոհմային (կրօնական) յատկանիշները:

Աստուած կ՛արտօնէ չարը, որովհետեւ մարդուն չար արարճն իսկ Ան կրնայ բարիի գործակից դարձնել:

1. Յովսէփ գեղեցիկին գերի վաճառումը, Աստուած փոխակերպեց Յակոբ նահապետը և անոր ընտանիքը ապրեցնելու:

2. Մովսէսի գետ նետուիլը պատճառ եղաւ փարաւոնի արքայազուն որդի դառնալուն--Ծննդ. 45:8, 50:20 :

3. Յիսուս Քրիստոսի դատապարտութիւնն ու մահը, ամենակալ Աստուած փոխակերպեց մարդոց փրկագործութեան--Հռոմ. Ը.28:

4. Ի վերչոյ ստեղծագործութեան լրումին, երբ մարդ հասնի "Եօթերորդ Օրուան" հանգստութեան, պիտի ըմբռնէ տառապանքին ու ցաւին գոյութեան պատճառը: Մահը, իր սարսափազդու խորհուրդէն խորհրդազրկուած և առարկայացած է քրիստոնէական համոզումի լոյսին տակ: Մահկանացուի մը կեանքը մէկ ակնթարթ է ժամանակի տեւողութեան մէջ:

Աստուած անժամանակ է, իսկ երբ կամեցաւ ստեղծել արարածները, սկիզբ դրաւ ու վերջ անոնց կեանքին (զանոնք մահկանացո՛ւ ստեղծեց): Աստուած իմացուց Ադամին անոր մահկանացու ըլլալը, ըսելով. **«Հո՛ղ էիր ու հողի պիտի դառնաս»**: Ո՛չ որպէս անէծք, այլ Մարդ արարածներուն շնորհուած ազատ կամքը՝ աստուածային մասնիկը, պարտ էր ապացուցուի՛լ, նախ բան որ մարդ էակ արժանանայ յաւիտենական կեանքի: Դարեր շարունակ մահն էր յաղթական, ու կը սէր. «Ո՛վ մարդ, ո՞ւր է քու կեանքդ, ես եմ քու վախճանդ»: Յիսուս Քրիստոսի հրաշափառ Յարութեամբ Աստուած ցոյց տուաւ, թէ Ի՛նչն է Աստուած Ճշմարիտը: Քրիստոնեային երկրային կեանքը կը վերջանայ ո՛չ թէ մահուամբ, այլ նոր կեանքով և յարութեան հաւատքով՝ յոյսով:

Մահուան և մեղքի իշխանութիւնը խորտակող Քրիստոս կենդանի է իբրեւ Հոգի, և Ան կ՛ապրի Զինք հրաւիրող հաւատացեալներու սրտին մէջ: Յաւերժութեան և յոյսի ճշմարտութիւնը, մահուան վրայ տարուած յաղթանակի ճշմարտութիւնն է քրիստոնեային համար:

Գաղափարական կրօնասիրութիւնը, բոլոր պարագաներուն շատ աւելի հզօր է և հրաշագործ՝ որքան չէ իրական հայրենասիրութիւնը:

1. Այսպէս էր որ, ԺԹ. դարու մեր գաղափարապաշտ հայրենասէրները՝ Գր. Զօհրապ, Վարուժան, Վարդգէս, Փարամազ և իրենց ամբողջ փաղանգը, երբեմ չընկրկեցան մահուան սարսափին առջեւ և երգելով

դիմատրեցին մահը: Սիամանթօ ըսաւ. «Ես երգելով կ՛ուզեմ մեռնիլ»:

2. Յիսուս կը հարցնէ ու կ՛ըսէ Մագդաղենացիին.

«Ինչո՞ւ կու լաս»:

«Մահուան աշխարհին ու շուբին մէջ ապրողներու
վրայ լոյս ծագեցաւ» --Մատթ. Դ.16:

Մահուան շուբի ձորեր, դառն ու մռայլ օրեր, դժնդակ պայմաններ, վիթխարի մարտահրաւէրներ, ցաւ ու զոհողութիւնները:

Յիսուս որբան կը յայտնէ Իր Մեսիայութիւնը՝ այնքան աւելի կը խօսի Իր չարչարանքներուն, մահուան և յարութեան մասին: Մահէն անդին հեռուն, հաւատացեալի մը համար հոգեւոր հայրենիք է, իսկ անհաւատի մը համար անբարբառ անծանօթ մը և գաղտնի մղձաւանջ:

Մեզ սիրող Փրկիչին յաւերժական խօսքերը.

**«Որդեակնե՛րս դեռ բիչ մը ատեն ձեզի հետ եմ. պիտի
փնտռէք Զիս և, ինչպէս ըսի Հրեաներուն, ուր որ ես
կ՛երթամ՝ դուք չէք կրնար գալ. հիմա ձեզի ալ կ՛ըսեմ:
«Նոր պատուիրան կու տամ ձեզի, որ սիրէք զիրար
ինչպէս ես ձեզ սիրեցի, դուք ալ սիրեցէք զիրար:
Եթէ դուք զիրար սիրէք՝ ատով ամէնքը պիտի գիտնան
թէ դուք Իմ աշակերտներս էք»:**

Սիմոն Պետրոս ըսաւ Անոր. "Տէ՛ր, ո՞ւր կ՛երթաս:
Յիսուս պատասխանեց.

**«Ուր որ ես կ՛երթամ, հիմա դուն չես կրնար գալ
Իմ ետեւէս. բայց յետոյ պիտի գաս Իմ ետեւէս»**:

Պետրոս ըսաւ Անոր.

«Տէ՛ր, ինչո՞ւ հիմա չեմ կրնար գալ Քու ետեւէդ. այժմէն իսկ իմ կեանքս պիտի տամ Քեզի համար»--Յով. ԺԳ. 33-37:

«Մահն ու գերեզմանը խոնարհեցան Յիսուսի Յարութեան առջեւ»: Նայինք գերեզմաններէն անդի՛ն և նոր ջուր տանք այս հաւատքին:

Մեր մարտիրոս նահատակները երգեցին, ըսելով.

**«Ո՞ւր է, մա՛հ, քու յաղթութիւնդ. ո՞ւր է, դժո՛խք,
քու խայթոցդ»:
«Ո՞ւր է, մահ, յաղթութիւն քո. ո՞ւր է, դժոխք,
խայթոց քո:**

Փետրուար 1, 1999
Թորոնթօ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Դ Թագ. Դ.-37,
Սաղմոս 30,
Յով. 11, Բ Կոր. Ա.1-11

Օր մը երբ Եղիսէ Սունամէ կ՛անցնէր, հոն երեւելի կին մը կար, որ զանիկա հաց ուտելու ստիպեց: Եւսեբիոս պատմաբանն ու Յերոնիմոս, Սունամ բաղաբը կը դնեն հինգ մղոն Թափորէ դէպի Հարաւ, ներկայ Սոլամ կոչուած աղբատ գիւղը, զառիվայրի մը վրայ, Յեզրայելի անճուկ հովտին հիւսիսային արեւմտեան ծայրը:

1. «Կին մը կար, որ Եղիսէն հաց ուտելու ստիպեց»: Այս երեւելի կինը ինչո՞ւ Եղիսէն ստիպեց որ իրենց տան մէջ հաց ուտէ: Ո՛չ որովհետեւ բահանայ մը ըլլալուն համար, այլ՝ կինը կ՛ըսէ.

«Ահա գիտեմ որ ասիկա Աստուծոյ մէկ սուրբ մարդն է»--Դ.9, ոչ թէ եկեղեցական մը կամ կղերական մը եղած ըլլալուն համար: Աստուծոյ մարդը միշտ կու տայ: Ան կու տայ հաւա՛տք, մխիթարութիւն, սէր և խաղաղութիւն: Աստուծոյ մարդէն կը ճառագայթէ շնորհ, ողորմութիւն և ապահովութիւն: Աստուծոյ մարդը դրամ առնելու համար մարդոց մէջ չմտներ, այլ՝ միայն տալո՛ւ համար: Ինչո՞ւ, որովհետեւ ան Աստուծոյ գանճապահն է: Աստուծոյ գանձը անսպառ է:

2. Եղիսէ կը բազմացնէ սովահար կնոջը իւղը, երբ կինը ետ կ՛երթայ տեսնելու, թէ ի՞նչ կ՛ուզէ մարգարէն որ ընէ, մարգարէն կը պատասխանէ. «Գնայ իւղը ծախէ ու պարտքդ վճարէ, և աւելցածովը դուն ու բու որդիներդ ապրեցէք»: Մարգարէն Աստուծոյ ծառան է, Տէրը պիտի հոգայ և խնամէ անկեղծօրէն Զինք սիրող և ծարաւող հաւատացեալը:

3. Աստուծոյ մարդը միայն տա՛լ գիտէ: Ան ամուլ կնոջ, Աստուծոյ գանճէն զաւակ մը կը խոստանայ ու կ՛ըսէ.

«Գալ տարի այս ատեն գիրկդ որդի մը պիտի ունենաս»--Դ.16:

Տղան կը մեծնայ դաշտը կ՛աշխատի հօրը հետ, և օր մը արեւահար կ՛ըլլայ ու կը մեռնի: Մայրը մինչեւ Աստուծոյ մարդուն կ՛երթայ ու կ՛աղաչէ որ գայ և իր որդին բժշկէ: Եղիսէ ի՛նք կ՛երթայ բժշկելու, ոչ թէ տղան իրեն բերել կու տայ: Բժշկելէն յետոյ կը կանչէ մայրը ու կ՛ըսէ անոր. «Տղադ առ»: Եւ կինը ներս մտնելով՝ անոր ոտքերը ինկաւ, ու գետնէն խոնարհութիւն ըրաւ, և իր տղան առնելով դուրս ելաւ:

Վերոյիշեալ Եղիսէ մարգարէին իրագործումները, ներկայիս գործըւելու են նաեւ Աստուծոյ վկաներուն և սպասաւորներուն կողմէ:

Սաղմոս Լ.9--«Իմ արիւնէս ի՞նչ օգուտ կ՛ըլլայ եթէ ես գուբը իջնեմ, Միթէ հո՞ղը բեզ պիտի գովէ, Կամ անիկա պիտի պատմէ՞ բու ճշմարտութիւնդ»:

Ընդհանուր երկրագունդին վրայ, միայն մարդ արարա՛ծն է, որ կը գովէ իր Արարիչը և կը զմայլի Անոր արարչագործութեան:

Զարին՝ Սատանային բոլոր ջանքը, Աստուծոյ արարչագործութիւնը աւրել, ջնջել, կործանել և աւերակի վերածել է: Աստուած Իր Միածին

Յիսուսով և Անոր Եկեղեցիովը պիտի վերականգնէ այս աշխարհը և Իր մահացած հաւատարիմները գերեզմաններէն յարուցանելով, պիտի վերաշինէ Իր երկրագունդը:

«Տէր Յիսուս պիտի յայտնուի երկինքէն Իր զօրութեան հրեշտակներով, բոցավառ կրակով պիտի պատժէ անոնք՝ որոնք կը մերժեն զԱստուած ճանչնալ և հնազանդիլ Տէր Յիսուս Քրիստոսի Աւետարանին:

Անոնց պատիժը պիտի ըլլայ յաւիտենական կործանումը»

--Բ Թեսաղ. Ա.7-9:

«Ինչպէս Ադամէ ծնածները բոլորն ալ կը մեռնին, այնպէս ալ Քրիստոսով ամէնքը պիտի կենդանանան՝ իւրաքանչիւրը իր կարգին. նախ Քրիստոս իսկ Իր երկրորդ գալուստին՝ բոլոր իրեն պատկանողները. որմէ ետք պիտի գայ վախճանը, երբ Քրիստոս թագաւորութիւնը պիտի յանձնէ Հօր Աստուծոյ, ոչնչացնելէ ետք ոգեղէն աշխարհի չար իշխանութիւնները: Որովհետեւ Քրիստոս պիտի թագաւորէ՝ մինչեւ որ Աստուած բոլոր թշնամիները անոր ոտքերուն տակ դնէ իբրեւ պատուանդան:

Վերջին թշնամին որ պիտի բնաջնջուի՝ Մահը պիտի ըլլայ:

Աստուած ամէն բան Անոր ենթարկեց: Բայց երբ կ՛ըսէ՝ ամէն բան Անոր ենթարկածէ, յայտնի է թէ բացի Աստուածմէ՝ որ ամէն բան Անոր ենթարկեց: Իսկ երբ ամէն բան հնազանդի Որդիին, այն ատեն՝ Որդին ալ պիտի հնազանդի Աստուծոյ, որ ամէն բան իրեն ենթարկեց, որպէսզի Աստուած ամէն բան ըլլայ ամէնքին մէջ»--Ա Կորնթ. ԺԵ.22:

1. «Համբերութեամբ կրել կու տայ այն չարչարանքները, որոնցմով մենք ալ կը չարչարուինք»--Բ Կորնթ. Ա.6:

2. «Չեմ ուզեր որ դուք չգիտնաք Ասիայի մէջ մեզի պատահած նեղութիւնը, զոր մեր կարողութենէն աւելի ծանր տարինք, մինչեւ իսկ կեանքէն մեր յոյսը կտրելու աստիճան»--Ա.8:

Եկեղեցին, որ Քրիստոսը սիրող հաւատացեալները կը ներկայացնէ, ինչո՞ւ համար նեղութիւն քաշելու և տառապելու են: Յիսուսի հաւատալ, միթէ չարչարուի՞լ ու տառապի՞լ կը նշանակէ:

Յիսուս ըսաւ Իրեն աշակերտողներուն.

«Այս աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք, սակայն

քաջալերուեցէ՛ք, որովհետեւ ես յաղթեցի աշխարհին»--Յով.ԺՋ.33:

Քրիստոնեայ ըլլալը հանգիստ, խախաղ և ապահով ապրիլ չի՛ նշանակեր, այլ՝ պայքարամարտի կամաւոր զինուոր ըլլալ է: Չորրորդ դարէն սկսեալ պարագաներն ու հանգամանքները փոխուած են մինչեւ այսօր:

Սակայն իրական պայքարամարտիկներ ու անձնազոհ վկաներ կը շարունակեն նեղութիւն կրել ու չարչարուիլ նմանելու համար իրենց Փրկիչին Յիսուսի:

Այս ճշմարիտ վկաներուն դերը՝ տա՛լ, քաջալերե՛լ և աղօթե՛լ է իրարու համար, «Մեզի համար ձեր ըրած աղօթքներուն օգնութեամբ» կ՛ըսէ Պօղոս առաքեալ:

Մայիս 2, 2001

ՄԱՐԴ ԱՌԱՆՁԻՆՆ ԿՈՐՍՈՒԱԾ Է

Ելից 32, Սաղմոս 91,
Ղուկ. Դ.1-13,
Յակոբ. Ա.1-18

1. Յիսուսի, մարդկութեան ներկայացուցած Առաջնորդող Տէրը, Աստուա՛ծ Ճշմարիտը՝ Հա՛յր Երկնաւորն է:

ա. Ի՞նչ կը նշանակէ զԱստուած ճանչնալ:

2. Մովսէս զԱստուած ճանչցած էր որպէս այրող մորենի մը, ոչ թէ սիրո՛ղ և ողորմած Անճնաւորութիւն ՝ Հա՛յր Երկնաւորը: Մովսէս կը ջանայ խրատ տալ Աստուծոյ ու կ՛ըսէ.

ա. «Ով Տէր, ինչո՞ւ ինծի բարկութիւնդ բորբոքի ինծի ժողովուրդիդ վրայ, զոր Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր մեծ զօրութիւնով ու զօրաւոր Ձեռով: ...Դարձիր Քու սաստիկ բարկութենէդ, ու դադրէ այս չարիքը ինծի ժողովուրդիդ վրայ բերելէ: Յիշէ ինծի ծառաներդ Աբրահամը, Իսահակը ու Իսրայէլը, որոնց դուն Քու անձովդ երդում ըրիր, ու ըսիր անոնց, Ձեր սերունդը երկինքի աստղերուն պէս պիտի շատցնեմ, և բոլոր այս երկիրը՝ որուն վրայով խօսեցայ, ձեր սերունդին պիտի տամ, ու զայն պիտի ժառանգեն յաւիտեան»: Եւ Տէրը զղջաց այն չարիքին համար՝ զոր ըսեր էր թէ իր ժողովուրդին պիտի ընէ:--11-14:

բ. Յիսուս նախ կը մեծարէ Պետրոս աշակերտը, կու տայ անոր երկինքի բանալիները ու յետոյ կ՛ըսէ Պետրոսին. «Ետին գնայ Սատանա»:

գ. Մարգարէներուն ամէն ըսածը ճշմարտութիւն չենք կրնար համարել, որովհետեւ ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոս Ի՛նքն է:

3. Ահարոն, Մովսէս մարգարէին եղբայրը, թէ՛ կուռքը կը շինէ (4) ու յետոյ ալ սուտ կը խօսի ըսելով. «ոսկին բերին ինծի. և կրակը ճգեցի զայն, ու այս որթը ելաւ» (24):

ա. Իբր թէ Աստուած ըսած ըլլայ Մովսէսի .«Ամէն մարդ իր սուրը թող իր մէջքը դնէ. ու բանակին մէջ դունէ դուռ անցնին դառնան, և ամէն մարդ իր եղբայրը, ու ամէն մարդ իր ընկերը, և ամէն մարդ իր դրացին մեռցնէ: ...Ու այն օրը ժողովուրդէն երեք հազար մարդու չափ ինկան:

բ. Մովսէս ինչո՞ւ չսպաննեց իր եղբայրը Ահարոն՝ կուռքը շինողը, այլ բահանայապետ կը կարգէ զայն:

գ. Ով որ ինծի դէմ մեղանչեց, զանիկա իմ գիրքէս պիտի աւրեմ: Ո՞ւր է Ադամական մեղքը ուրեմն: (33):

դ. «Բայց այցելութիւն ընելու օրս անոնց մեղքը իրենց վրայ պիտի բերեմ» (35)

ՍԱՂՄՈՍ ՂԱ

1. Մինչեւ որ սուրբ Աւետարանները լաւ մը չկարդանք ու զանոնք Յիսուսի Հոգիով չսերտենք, Հին Կտակարանը չենք կրնար հասկնալ:

Օրինակ, այս Սաղմոսը կարդալու ենք Յիսուսի հետեւեալ բաջալերանքով.

ա. «Աշխարհի վրայ նեղութիւն պիտի ունենաք, բայց
քաջալերուեցէ՛ք, որովհետեւ ես յաղթեցի աշխարհին»
--Յիսուս Քրիստոս--Յով. Ժ.33:

բ. Արդ, ո՞վ պիտի բաժնէ մեզ Քրիստոսի սէրէն. նեղութի՞ւնը, կամ անձկութի՞ւնը, կամ հալածա՞նքը, կամ սո՞վը, կամ մերկութի՞ւնը, կամ վտանգնե՞րը, կամ սո՞ւրը, ինչպէս որ գրուած է.

«Քեզի համար կը մեռնինք օրն ի բուն. նկատուեցանք իբրեւ ոչխար սպանդի համար»:

« Բայց այս բոլորէն ա՛լ աւելի յաղթական դուրս կու գանք շնորհիւ Անոր՝ որ սիրեց մեզ. որովհետեւ վստահ եմ թէ ո՛չ մահը, ո՛չ կեանքը, ո՛չ հրեշտակները, ո՛չ իշխանութիւնները և ո՛չ ուրիշ բաներ որ հիմա կան, ո՛չ գալիքները, ո՛չ զօրութիւնները, ո՛չ բարձրութիւն, ո՛չ խորութիւն և ո՛չ ալ ոեւէ ուրիշ արարած կրնայ բաժնել մեզ Աստուծոյ այդ սէրէն՝ որ կայ մեր Տէր Քրիստոս Յիսուսով»--Պօղոս առաք--Հռոմ. Ը.35-39:

գ. 16-րդ դարու Հայ ազգին ամէնամութ դարաշրջանն էր: Յետոյ եկաւ Մեծ Եղեռնը ուր մեր ազգին կէսը կորսուեցաւ ու նաեւ ամէնամեծ կուրուստը ան եղաւ, որ մեր բրիստոնէական հասկացողութիւնը կորսընցուցինք:

դ. Յիսուս ըսաւ Պետրոսին
«Ետի՛ս գնա, Սատանա՛, դուն գայթակղութիւն ես Ինծի
համար, որովհետեւ բու մտածումները Աստուծոյ
մտածումները չեն, այլ՝ մարդոց»--Մատթ. Ժ.23:

ՂՈՒԿԱՍ 4.1-13:

1. «Եթէ Աստուծոյ Որդի ես՝ ինքզինքդ ասկէ վար նետէ, որովհետեւ գրուած է թէ՝ իր հրեշակներուն պատուիրած է քեզի համար, որ պահպանեն քեզ. և իրենց ձեռքերուն վրայ պիտի բռնեն քեզ, որպէսզի բու ոտդ երբեք քարի չզարնես»--Սաղ. ՂԱ.11:

ա. Յիսուս Ի՛նք Սաղմոսին մէջի գրութիւնը, Աւետարանի միջոցով կ՛ուղղէ:

ՅԱԿՈԲՈՍ Ա.1-18

1. «Իւրաքանչիւր ոք կը փորձուի՝ հրապուրուելով և խաբուելով իր ցանկութիւններէն» (14):

2. «Երանելի է այն մարդը՝ որ կը համբերէ փորձութեան. որովհետեւ եթէ փորձութեան մէջ հաստատ ըլլայ՝ պիտի ընդունի կեանքի պսակը զոր Տէրը խոստացաւ Քինք սիրողներուն:--12:

ա. Հին Կտակարանին ըսածը այն է, որ հաւատացեալը նեղութիւն և փորձութիւն պիտի չունենայ, իսկ Յիսուս կը զգուշացնէ Քինք սիրողները, որ զգոյշ ըլլան իրե՛նք զիրենք, իրե՛նց ցանկութեամբ փորձութեան չենթարկեն, Աստուած մեզ պիտի պաշտպանէ կարծելով:

Մայիս 23, 2001:

ՄԱՐԴ ԱՐԱՐԱԾԻՆ ՅԱՅՏՆԱԾԱԳՈՒՄԸ

Պատմուածք մը կամ նկարագրութիւն մը զանազան երեսակներէն կրնայ դիտուիլ, և բացատրուիլ: Կարգ մը կրօնա-պատմական նկարագրութիւններ և պատկերացումներ, անկեղծ Քրիստոնեաներու կողմէ, վարդապետական հաւատալիք և կանոն դարձած են առանց ներթափանցելու անոնց բօղարկուած իմաստին:

Զանազան կրօնագիտական պատմութիւններ՝ հասած են մեզի բօղածածուկ զգեստաւորումով: Պատճա՞ռը, որպէսզի իրենց իսկական և թաբուն իմաստը յաւերժօրէն հասկնալի ըլլայ միայն իւրաքանչիւր դարու պրպտող և խուզարկող մտքերուն:

Այսպիսի՛ Մատենագրութիւն մըն է նաեւ Ս.Գիրքի մարգարէաշունչ մարդ-ստեղծագործութիւնը: Այնպէս ինչպէս որեւէ ուտեստեղէնի մը մաշկը կամ կեղեւը կը ծածկէ այդ ուտեստին կենսանիւթը և միջուկը, ու ի՛ր մաշկով կամ պատեանով կը ճանչցուի ան, նոյնն է նաեւ հաւատակրօնական գիտելիքներու ճանաչումը: Կեղեւը միջուկին հետ շփոթելու չենք: Սակայն 'ճանչնալ' և 'ճաշակել' նոյն իրական եղելութիւնները չեն: Ճանչնալը՝ իմացական է, իսկ ճաշակելը՝ փորձառական:

Արտաքին երեւոյթը տեսնել է՝ մարմինի աչքով, իսկ ներթափանցումը հոգեկան և իմացական ներուժի փորձառական տեսանելիութեամբ կ՛ըլլայ:

Մարգարէաշունչ Մովսէսագիր նկարագրութիւնը Ադամի ստեղծագործութեան՝ թաղանթ մը, գրուածրար մըն է տիեզերական իրականութեան աստուածային յայտնութիւններու: Ծննդոց Գիրքի սկզբնական գլուխներու մէջ, Մովսէս կը ջանայ, աստուածային ներշնչումով, նկարագրել հեռաւոր անցեալի անթափանցելի դէպք իրողութիւնները ներկայ և ապագայ սերունդներուն: Թէեւ տարտամ և մռայլ պատկերացումներով: Սոյն տիեզերական ճեռնարկին մէջ մաս կը կազմեն նաեւ իր ժամանակագրական ուսումնասիրութիւնները և դաստիարակութիւնը:

Որպէս 20-րդ դարու ուսումնասիրողներ, մենք, պարտաւոր ենք զատորոշել Մովսէսի աւանդական և մշակութային դաստիարակութիւնը, աստուածային յայտնութենէն:

Մովսէս՝ Օրէնսդիր Մարգարէի ստացած արբայական կրթութեան և դաստիարակութեան պայմանն էր, որ աստուածային իսկութիւններ բօղարկուած մնան և յայտնուին միա՛յն պրպտող մտքի և շնորհընկալ անձերու: Ինչպէս Եգիպտական կրօնագիտելիքները մենաշնորհն էին միայն բահանայական աւագանիին:

Օրինակ, մենք հաւատացեալներս այն կարծիքը ունինք, որ երբ Աստուած գոյացութիւն մը ստեղծէ, ատիկայ ի բնէ կատարեալ և ամբողջական է: Եթէ մեր այս խորհուրդը կամ մտածումը ուղիղ է, ուրեմն Աստուած այլեւս գործ մը ունենալու չէ, երեցներու գործազուրկներու կարգին անցած է: Եթէ Ան՝ Իր մէկ խօսքովը կրնայ Իր բոլոր արարչագործութիւնը կատարել և լրացնել, ուստի կը դադրի այնուհետեւ ստեղծագործելէ:

Մինչդեռ, Ծննդոց Գիրքին մէջ այդպէս չենք կարդար։
Յաւերժական լուսաբեր գրութիւնը մեզի որոշ կերպով կ՛ըսէ,

«Սկիզբէն Աստուած երկինքն ու երկիրը
ստեղծեց, ու աշխարհ պարապ ու անձեւ էր ... »։

Ինչո՞ւ աստուածային հրամանաւ ստեղծուած աշխարհ մը, մարմին եղած և նիւթի վերածուած եղելութիւն մը, "անձեւ և պարապ" կը կոչուի։ Մովսէս՝ աստուածային ստեղծագործութեան կատարելութեան (լրումին) յատկանիշը չի տար, այլ ստեղծեց բառով Աստուծոյ միջամտութիւնը կը մատնանշէ։ Երկիր կը հնազանդի Աստուծոյ, կ՛արտադրէ և իրեն սահմանադրուած կանոնները կ՛իրագործէ միայն։

Աւելի եւս բացատրենք։ Աստուած երբ կահաւորել կը սկսի երկիրը, մէկ անգամէն լոյսը, արեւն ու լուսինը, բուսականութիւնը, ծովային կենդանիները ու ցամաքային անասունները և ի վերջոյ մարդ արարածը միեւնոյն ժամանակ չստեղծեր։ Աստուածային ստեղծագործ կահաւորումը՝ ժամանակի և դարաշրջանի որոշ ժամանակի մէջ տեղի կ՛ունենան։ "Ցերեկ և գիշեր ըլլալով" բառերը ի՞նչ իմաստ կը ներշնչեն արդեօք իրենց խորհին մէջ։ Աստուած չըսէր 24 ժամ, այլ՝ կ՛ըսէ "գիշեր և ցերեկ"։

Յիսուս՝ Իր մէկ շրջագայութեան ընթացքին ըսաւ, «Քանի որ ցերեկ է, պէտք է կատարեմ զիս ղրկողին գործերը. գիշերը կու գայ երբ ոչ ոք կրնայ աշխատիլ»--Յով. Թ.4։

Աստուածային կամքով և առաջադրութեամբ ստեղծուած երկրագունտը "պարապ, անձեւ և խաւար էր" ստեղծուելէ՛ն յետոյ։ Երկիրը կահաւորելու, գեղեցկացնելու և աստուածային նկարագիր տալու համար՝ Աստուած հինգ երկար օրեր կը տրամադրէ—իւրաքանչիւր օրուան բանի՞ դարաշրջան ըլլալը չենք գիտեր։ Երբ կ՛ըսենք Յուլիոս Կեսարի "Օրը", միթէ այդ օրը 24 ժամուա՞ն կ՛ակնարկէ։ Երբ կ՛ըսենք "Հայաջինջ Եղեռնի օր"։ Միթէ այդ բստմնելի օրը միայն 24 ժամե՞ր տեւեց։

Երբ դիտենք աստուածային ձեռաց հոյակապ արարչագործութիւնները տեսանելի տիեզերքին մէջ, արեւն ու լուսինը, աստղերն ու մոլորակները մեր հիացումը իր գագաթնակէտին կը հասնի։ Կենսալիր աշխարհի մէջ երբ մեր հայեացքը սեւեռենք ստեղծագործութեան դափնեպսակ եղող մարդ արարածին, որուն Աստուած չէ խնայած Իր ինքնութեան դրոշմը յատկանիշները շնորհել իմացական, բանական և հոգեկան մտածում և խորհուրդ։ Նոյնպէս և այս բոլոր յատկութիւնները գերազանցող՝ սիրելու, կարեկցելու և զոհաբերելու "աստուածային կերպարն ու նմանութիւնն" ալ պարգեւած է մարդ արարածին։

Մարդկային ստեղծագործութեան նկատմամբ՝ մեր հասկացողութեան և ըմբռնումի զարտուղութիւնը՝ ոչ թէ հաւատի՛ թերութիւնէն կամ անհաւատութիւնէ կու գայ, այլ՝ "ստեղծագործ" բառին, իմաստին ու սահմանումին իսկակա՛ն նշանակութիւն տալէն։

"Ստեղծագործել" բառը՝ կատարելագործել չի՛ նշանակեր, ամբողջացնել՝ չի նշանակեր, գերագոյնի և գերադրական իմաստ չ՛ունի։

"Ստեղծագործել" բառին իմաստը "ոչինչէն", չգոյութենէ և անէութենէ՝ առարկայական և շօշափելի նիւթ մը, իր մը, մէջտեղ բերել

կը նշանակէ: Հոգ չէ որ այդ իրը նախնական կամ սկզբնական վիճակի մէջ ըլլայ:

«Սկիզբէն Աստուած երկինքն ու երկիրը ստեղծեց, ու երկիր պարապ ու անձեւ էր»ը, «Անդունդին վրայ խաւար կը տիրէր»ը նախնական անկատար ու անկահաւորեալ վիճակը կ՛ապացուցանէ:

Միթէ մետաղները ճուլածոյ կաղապարուա՞ծ կը ստանանք հանքերու մէջէն: Ափրիկէի ոսկիի հանքերէ՞ն կը գտնենք արժէքաւոր մատանիներն ու ապարանջանները: Միթէ հանքե՞րը կ՛արտադրեն յղկըւած և տաշուած գոհարներն ու ադամանդները: Ո՛չ: Բոլոր մետաղներն ու գոհարները կու գան մեզի իրենց նախնական և անկատա՛ր դիրքով և հանգամանքով: Ինչպէս ոսկի մետաղը ճոյլ և կաղապարուած չենք ստանար հողէն, նոյնպէս մարդ արարածն ալ հոգեբարոյական կատարեալ առաքինութեամբ ի յայտ չբերուեցաւ ի սկզբանէ, այլ կարիքը ունէր յղկուելու և տաշուելու:

Մարդ արարած եւս, որ անյայտութենէ գոյացութեան կանչուեցաւ, "անձեւ ու պարապ" եղած կրնար ըլլալ և իր հասկացողութեան ու մտածումի աշխարհին վրայ "խաւար կը տիրեր" այնպէս ինչպէս աշխարհի վրայ:

Կը պարտաւորուինք այսպէս մտածել, որովհետեւ Ծննդոց Գրքին առաջին գլխուն 27-րդ համարին մէջ կը կարդանք, թէ Աստուած մարդը՝ արու և էգ, Իր պատկերին նման կ՛ընէ: Ի՞նչու համար մարդ-արարած ստեղծուելէն և Եդէմի Պարտէզին մէջ շրջան մը ապրելէն ու փորձութեան իյնալէն յետոյ, Աստուած կրկին կ՛ըսէ.

«Ահա Ադամ մեզմէ մէկուն պէս եղաւ
բարին ու չարը գիտնալով»- Ծննդոց Գ. 22»:

Չէ՞ որ ըստ առաջին գլխուն 27-րդ համարին՝ մարդ արարած արդէ՛ն աստուածային կերպարով եղած էր: Վերոյիշեալ դէպքերը կ՛ապացուցնեն մեզի, թէ աստուածային ստեղծագործութիւնը շարունակական գործընթացք մըն է: Նոյնիսկ մերօրեայ մարդկութիւնը՝ դու՛ն և ե՛ս, այդ ստեղծագործութեան բարեշրջումին մաս կը կազմենք: Ինչպէս Պօղոս Առաքեալ եւս կը գրէ.

«Մինչեւ որ Քրիստոս կազմաւորուի՛ ձեր մէջ»--Գաղ. Դ.19:

Աստուծոյ վեհութիւնն ու վեհափառութիւնը կը կայանայ ո՛չ թէ նախամարդը ստեղծելուն, այլ՝ Իր մտածումներուն, բարի՛ կամեցողութեան վրայ: Ադամ մարդուն ("ադամ" Եբր. մարդ ըսել է և ոչ միայն անուն մը) "անձեւ, պարապ ու խաւար"ը իմացականութեամբ կահաւորելուն և Ի՛ր նկարագիրը դրոշմելուն համար:

Ինչպէս ժամանակի տեւողութեան շրջան մը պէտք էր որ երկրագունտը իր գեղեցիկ կահաւորումը և յարդարումը ստանայ, նոյնպէս ալ մարդ արարածը՝ Ադամ, ժամանակի կը կարօտէր ստանալու կերպարը և նմանութիւնը այն Յիսուսին որ եկաւ ու Մարդացաւ յայտնագործելու երկնաւոր Հայրը:

Մարդ ամէն բան ժամանակով կը չափէ, որովհետեւ ինք ժամանակաւո՛ր արարած մըն է: Յաւերժի մէջ գոյ Աստուած՝ ժամանակով չի չափէր գործադրութիւն մը, այլ որակակա՛ն մակդիրով: Ժամանակը՝ ներկայ դրութեան մէջ, մարդու՛ն վրայ կը տիրէ, իսկ Աստուած՝ ժամանակին Տէ՛րն է:

Աստուածային սէրը, իմացական ներոյժ տեսանելիութիւնը, բանական և իմաստասիրական վերլուծողական հոգին, որ զգեստաւորումն ու կահաւորումն է աստուածակերտ մարդուն, որքա՞ն ժամանակի կը կարօտի արդեօք որ դառնայ աստուածանման: Ո՞վ կրնայ որոշել այսպիսի օրուան մը տեւողութիւնը:

Մարդ-արարածը աստուածակերպար "ընելու", Նիւթեղէն կենդանութենէ՝ աստուածային և հոգեղէն կենդանութեան դարձնելու շրջանը ոչ թէ միայն ժամանակի՛ կը կարօտի, այլ՝ աստուածային սիրո՛յ, համբերութեան և ծննդագործ երկունքին: Մարդկային սերունդի փրկագործութեան դարաշրջանին մէջն է որ կ'ապրինք այսօր, դուն և ես:

"Փրկուած" կամ "փրկագործուած" բառերը, որ կարգ մը անձերու բերնին ծամոց և գայթակղութեան պատճառ եղած են, կը նշանակեն փոխակերպիլ գերութենէ՝ ազատութեան, մահէ՝ կեանքի և մարմնականէ՝ հոգեկանի:

Ինչպէս արձանագործ արուեստագէտը, մուրճով և թուրով կը բանդակէ կրանիտեայ ապառաժը, տալու անոր իր վեհագոյն կերպարը, նոյնպէս Աստուած կը բանդակէ և կը սրբագործէ մեզ.

> «Արացուք մարդ ըստ պատկերի մերում և ըստ նմանութեան»
> --Ծննդ. Ա. 26:

Անգլերէն. (Let us make man in our image and likeness). Ոչ թէ մուրճի հարուածներով, այլ՝ Իր արցունքը շաղախելով մեր կաւեղէն էութեան և անոր կցելով Իր աստուածային բնութիւնը Ս.Պատարագի նշխարով, որ Ս.Իգնատիոս, առաջին դարու սուրբերէն, կը կոչէ.

"Անմահութեան Մասունքը":

Այսպիսի դժնդակ վերելքի սանդուխ մըն է որ մարդս պարտաւոր է մագլցիլ հասնելու և փոխակերպուելու համար ոչ թէ ադամ--աստուածակերպար մարդ, այլ՝ աստուածանման հոգեղէ՛ն երկնայի՛ն մարդ:

Դէպի երկինք բարձրացող սանդուխին աստիճանները ցոյց կու տան ոտնահետքերը Անոր որ յաղթահարեց մահը՝ սիրոյ և անձնազոհութիւնը ռազմավարութեամբ: Լուսածնեալ սիրոյ զօրոյթը յափշտակութիւն մը, հրճուանք մը և տօնախմբութիւն մըն է: Այս չարժունակութիւնը անխոցելի և անկիզելի է: Այս պատճառաւ՝ Յիսուսի սրտին ամենամօտ աշակերտը որ սքանչացած էր Յիսուսի լուսեղէն զօրութեան՝ կը գրէ.

> «Մենք գիտենք թէ մահէն անցանք դէպի կեանք,
> որովհետեւ կը սիրենք մեր եղբայրները: Իսկ
> ով որ չի սիրեր եղբայրը՝ կը մնայ մահուան մէջ»
> --Ա. Յով. Գ.14:

Մեծ Վարդապետ Յիսուս՝ նախապէս ըսած էր,

«Նոր պատուիրան մը կու տամ ձեզի.-սիրեցէք իրար
ինչպէս ես ձեզ սիրեցի, դուք ալ իրար սիրեցէք:
Ձեր իրար սիրելով է որ ամէնը պիտի գիտնան թէ
դուք իմ աշակերտներս էք»--Յով. ԺԳ.34:

«Սիրելիներ, սիրենք իրար, քանի որ սէրը Աստուծմէ է.
ուստի ով որ կը սիրէ՝ Աստուծմէ ծնած է և կը ճանչնայ
Աստուած: Իսկ ան որ չի սիրեր՝ զԱստուած չի ճանչնար,
քանի որ Աստուած սէր է»--Ա. Յով.Դ.7-8:

Ինչպէս աստղագէտներ օգտագործելով գիտութեան ձեռներած արուեստագիտական միջոցները ու կը բացատրեն կեանքի ծագումն ու անոր սկզբնաւորութիւնը, նոյնպէս մենք, հաւատացողներս աստուածայայտնութեան և անոր մարգարէաշունչ մատենագրութեան, մտասեւեռենք մեր տեսանելիութիւնը ոչ թէ գիրերուն և բառերուն վրայ, այլ՝ անոնց խորքը, և ներթափանցումի զօրութեամբ, հետազօտե՛նք ըմբռնելու թէ այդ կեղեւին տակ ծածկուած խօսքերը ի՞նչ գաղտնի և այժմէական խորհուրդներ կը պարունակեն արդի մտածող և ճշմարիտ գիտութեան ծարաւ մարդուն:

Ուրիշ կանխակարծեալ գաղափար մը եւս, որ կը վերագրենք Սըրբազան Գիրքերուն: Որպէսզի ստորադասենք կին-արարածը այր մադէն՝ կին-մարդը կը դասենք ստեղծուած այր մարդէն վերջ:

Այս անգէտ կարծիքը յաւերժացնելու և այր մարդը պանծացնելու համար մեջբերումը կ՛ընենք Եւայի ստեղծագործման որ տեղի ունեցաւ, իբր թէ Ադամին կողնոսկրէն:

Եթէ վերոյիշեալ աւանդական (ոչ առասպելական) պատմուածքը իր մակերեսային իմաստով առնենք, ուրեմն Ադամը պէտք է նկատել որպէս պակասաւոր և տկար արարած մը բան Եւան, որովհետեւ իր ստեղծագործութենէն բան մը պակսեցաւ՝ կողնոսկորը...:

Ծննդոց Գիրքին երկրորդ գլխուն մէջ, գրուած բացատրականը Եւայի ստեղծագործման մասին ինքնաբաւ է հասկնալու և ինքնայայտ է ըմբռնելու, թէ ինչո՞ւ երկրորդ անգամ ըլլալով Մովսէս մեկնաբանութիւնը կ՛ընէ կին մարդու շինութեան: Մովսէս մարգարէին շեշտը, ոչ թէ կինը երկրորդական կամ նուաստ դասակարգի իջեցնել է, այլ՝ բարձրացնելու և հաւասարեցնելու համար է այր մարդուն:

Որովհետեւ Ադամի օգնական ուղեկից մը չի գտնուեցաւ բոլոր կենդանական (անասնական) աշխարհի մէջ, Աստուած կը ստեղծէ Եւան ոչ թէ որպէս ծառայ կամ գերի, այլ՝ օգնական և ընկեր:

Միայն յաւակնոտ և ամբարտաւան հոգիներն են որ վերոյիշեալ աստուածայայտնիչ աւանդական պատմուածքին մէջ կրնան տեսնել իրենց մտացածին "նուաստ Կին"ը երկրորդական աստիճանի մը վրայ որ թշուառացնեն անոնց աստուածատուր կեանքերը:

Վերոյիշեալ քանի մը տողով պատմուածքը պերճախօս խթան մըն է որ մարդկային կեանքը մեներգ մը չէ այլ՝ զուգերգ մը, որ կը ստեղծէ խմբերգի ու մեղեդիի երաժշտութիւնը:

Աստուած՝ Իր ստեղծագործ շինարարութիւնը երբ կ՛ուզէ ի կատար հասցնել, ձեռ կը զարնէ ստեղծելու մարդը (արու և էգ), մարգարէաշունչ փետուրը շատ որոշ և յստակ կերպով կ՛արձանագրէ յաւետենականութեան համար, սա պերճախօս բառերը.

«Աստուած իր պատկերովը ստեղծեց մարդը. Աստուած իր պատկերովը ստեղծեց զանիկա, արու և էգ ստեղծեց զանոնք»--Ծնն. Ա.27:

Աստուած Իր ստեղծած արուն՝ "մարդ" և ստեղծած էգը՝ "կին" չի կոչէր. ոչ ալ արուն էգէն առաջ կը ստեղծէ: Աստուած՝ թէ՛ արուն և թէ էգը որպէս մա՛րդ կը ստեղծէ: Արու և էգ մարդկութիւնը՝ Աստուած միանգամայն կը ստեղծէ: Հնադարեան լեզուներու և Հայերէն լեզուաբանութեան մէջ, "մարդ" բառը թէ՛ արու և թէ էգ կը նշանակէ ինչպէս նաեւ "ամուսին" բառը: Յետագային է, որ այսպիսի բառեր, յաւակնոտ արուներու փառատենչութեամբ, այր մարդոց վերագրուած են:

Սբ. Գրոց ստեղծագործութեան պատմագրութիւնը ուշագրաւ նշանակութիւնը, յայտնել է մարդ-արարածին, թէ ինք դիպուածի, պատահարի կամ անիմաստ պատահմունքի մը արդիւնքը չէ: Աստուած՝ Իր մեծասքանչ սիրով և կանխակալ ծրագիրով յօրինեց մարդը, տալով անոր զգացումի, մտածումի և բանականութեան Իր յատկանիշները:

Մարդ-արարած (արու և էգ) աստուածային այս յատկանիշ ձիրքերով կարելիութիւնը ունին կահաւորելու իրենց բոլոր ներաշխարհի բնութիւնը և պանծացնելու իրենց Արարիչը և Աստուածը:

Աստուծոյ պարգեւած ազատ կամքի անկախութեամբ, մարդ ունի նաեւ ինքնիշխան կարելիութիւնը ստեղծելու իր աստուածները, պաշտելու և երկրպագելու ստեղծուածը՝ նիւթը և ըլլալ անճնասպան, ինքնակորոյս անյայտութեան մէջ ուրկէ եկած էր նախապէս: Նաեւ բարձրանալու և ընտրելու իր ազատ կամքով յաւերժական կեանք և գոյատեւում:

Ծննդոց մատենագրութեան փառապանծ Աստուածայայտնութիւնը՝ Յիսուս կիջնէ երկինքէն երկիր, զօրացնելու մարդկութիւնը՝ և յայտնելու, թէ իրենք (մարդ արարածներ) առանձին և միայնակ չեն այս վիթխարի տիեզերք անջրպետի թաւալումին մէջ, այլ՝ այն Հոգին որ կը շարժէր ջուրերուն վրայ, կը շարժի տակաւին մեր շուրջը և Իր Ներկայութիւնը կը զգացնէ անոր՝ որուն զգայնութիւնը և տեսանելիութիւնը վարժութիւնը ունին ներթափանցելու կեղեւէն ու մակերեսէն ներս, ճանչնալու "ՃՇՄԱՐԻՏԸ":

« Որբ պիտի չձգեմ ձեզ. կրկին պիտի գամ ձեզի»
ըսաւ Յիսուս: Յով. ԺԴ.18

Շուարած, մոլորած, վհատած և յուսահատած մարդուն՝ Ծննդոցի վկայագրութիւնը այգալո՛յս մըն է, ծիածա՛ն մըն է ու նաեւ կողմնացոյց մը գտնելու իր ինքնութիւնը և ճանչնալու զինք Յօրինողը և տեսնելու իր կեանքին նպատակը, ճգտումը և լուսաճաճանչ ճամբան:

Մարտ 17, 1990
Թորոնթօ

ՄԱՐԴՈՑ ՊՂՇՈՒԹԻՒՆԸ

Ծննդոց 6-8, Սաղմոս 69,
Ղուկ. 4:1-13, 2րդ Թեսա. 2:1-12

«Մարդոց սիրտին խորհուրդներուն բոլոր գաղափարները միայն չար էին ամէն օր: Տէրը երկրի վրայ մարդը ստեղծելուն զղջաց ու Իր սրտին մէջ տրտմեցաւ»--Ծնն. 2.5-6:

1. «Բայց Նոյ Տիրոջը առջեւ շնորհ գտաւ»--8:

Նոյ անունը, կը նշանակէ հանգիստ և մխիթարութիւն: Աստուած պահեց Նոյ և անոր ընտանիքը ջրհեղեղէն: Նոյ որդին էր Ղամեգին և Թոռը Մաթուսաղայի: Ան ապրեցաւ վեց հարիւր տարի ջրհեղեղէն առաջ և երեք հարիւր յիսուն տարի ջրհեղեղէն յետոյ: Նոյ մահացաւ երկու տարի առաջ Աբրահամի ծնունդէն:

2. Նոյ կոչուած է «արդարութեան բարոզիչը», ամբարիշտներու աշխարհին վրայ եկած ջրհեղեղէն»--Բ Պետրոս 2:5:

3. Նոյ բարոզեց 120 տարի, բայց մարդիկ ա՛յնքան չար էին, որ նոյնիսկ մէկ հոգի դարձի չեկաւ: Յիսուս Իր Երկրորդ Գալուստը կը նախաձայնէ ու կը նմանցնէ Ջրհեղեղին ըսելով.

«Բայց այդ օրուան ու ժամուան մասին ոչ ոք գիտէ, Ո՛չ երկնքի հրեշտակները և ո՛չ ալ Որդին, այլ միայն Հայրը: Եւ ինչպէս Նոյի օրերուն էր, այնպէս պիտի ըլլայ մարդու Որդիին Գալստեան ժամանակ. որովհետեւ ինչպէս որ ջրհեղեղէն առաջ եղած օրերուն էր, երբ կ՛ուտէին ու կը խմէին, կին կ՛առնէին ու մարդու կ՛երթային, մինչեւ այն օրը, երբ Նոյ տապանը մտաւ, և անոնք բան չգիտցան, մինչեւ որ ջրհեղեղը եկաւ ու առաւ տարաւ ամէնքը, այնպէս ալ պիտի ըլլայ մարդու Որդիին գալստեան ժամանակ»--Մատթ. 24:37-39:

4. «Հաւատովն է որ Նոյ, պատգամ ընդունելով դեռ անտեսանելի բաներու մասին, զարհուրած պատրաստեց տապանը իր ընտանիքին փրկութեան համար. որով ան դատապարտեց աշխարհը և ժառանգորդ եղաւ այն արդարութեան՝ որ հաւատքէն է»--Եբր. 11:7:

5. Նոյին առաջին փոյթը եղաւ, երբ տապանէն ելաւ, երկրպագութիւն մատուցանել Աստուծոյ՝ զոհելով բոլոր սուրբ անասուններէն:

6. Նոյ կոչուեցաւ "Արդարութեան բարոզիչ»--Բ. Պետրոս Բ. 5:

8. Տապան բառին Եբրայերէն բնագիրը, Եօթանասնից թարգմանութիւնը և Յովսեպոս պատմագիրը, տապանը պարզ առագաստանաւ, չեն ակնարկէր: Ուստի տապանը կը նշանակէ ջուրերու վրայ ծփացող յարմար մեծ նաւ: Կրնանք ըսել թէ ընդարձակ, երկայնաձեւ և բազմայարկ տուն մը որ ջուրերու վրայ հոսանքի ուժով կը շրջագայէր:

Նոյ շինեց տապանը Աստուծոյ հրամանով:

9. Աստուած կը բացատրէ Նոյին թէ ի՛նչ ձեւով պիտի շինէ տապանը: Տապանին երկայնութիւնը երեք հարիւր կանգուն (450). Լայնութիւնը 50 կանգուն (75), Բարձրութիւնը երեսուն (43) կանգուն:

Դուն բեզի խիժաբեր փայտէ տապան մը շինէ, տապանին մէջ

խորշեր շինէ, և զանիկա ներսէն ու դուրսէն ճիւթով ծեփէ:

10. Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Նոյ ջրհեղեղէն 120 տարի առաջ առաւ Աստուծոյ հրամանը տապանը շինելու: Եւ Նոյ հինգ հարիւր տարեկան եղաւ. և Նոյ ծնաւ Սէմը, Քամը ու Յաբեթը:

11. ՋՐՀԵՂԵՂԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՅԼ ԱԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ա. Սումերական դիցաբանութեան մէջ Նոյ նահապետը կը յիշուի որպէս Ջիուսուտրան: Ակադական դիցաբանութեան մէջ որպէս Ատրաջասի Բաբելոնական՝ Կիլկամեշ գրքին մէջ: Ըստ Կիլկամէշի, տապանը կը նստի Իրանի Հիւսիս-արեւմուտքը գտնուող Նիսիր լերան կամ ալ Զանգեզուրի հարաւ-արեւմտեան փէշերուն վրայ:

Բ. Հին Եգիպտոսի մէջ տարածուած էր այն կարծիքը, որ աշխարհը կործանուելու է Նունի՝ սուրբ ջուրի մէջ, ուր ստեղծուած էր անդրանիկ դիցը:

Գ. Ազթէք Մայա մշակոյթը ստեղծած էր այն պատկերացումը, թէ տիեզերք կանցնի իրար յաջորդող փուլերով, որոնք կ՛ընդհատուին ջրհեղեղներով: Մայա Ժողովուրդին Պոպուլ Վուհ առասպելները կ՛արտայայտեն այն գաղափարը, որ աստուածները նախ ստեղծած են մարդու նմաններ, ապա զանոնք ջրհեղեղով ոչնչացնելէ յետոյ շինած են ներկայ մարդկութիւնը:

Դ. Պարսկական հին հաւատալիքներու մէջ տիեզերական ջրհեղեղի մարդակործան հետեւանքները կանխելու համար Յիմա աստուածը կը հաւաքէ ու կը պահէ խումբ մը մարդիկ, որպէսզի շարունակեն կեանքը ջրհեղեղէ յետոյ:

Ե. Հարաւ Ամերիկեան Քուէ Չուա ցեղը կը հաւատայ, որ Վիրա Քոչա աստուածը մարդը հսկայ կ՛ըստեղծէ: Ոմանք կը դարձնէ արճաններու իսկ միւսները կը կործանէ ջրհեղեղով:

Զ. Քոլոմպիացիներու Տեսանա դիցը մարդոց վրայ զայրանալով զանոնք կը կործանէ ջրհեղեղով: Ան իր դուստրը ղրկած է աշխարհ, որպէսզի մարդոց ճիշդ ապրիլը սորվեցնէ:

Է. Աւստրալիոյ բնիկները կը հաւատան, թէ ջրհեղեղէն վերապրած են միայն նախնիները ու ոչնչացան անոնց չար ժառանգորդները:

Ը. Սուտանի բնիկները կը կարծեն, թէ բարձրագոյն աստուածը արդարը փրկելու համար իր շինած տապանը երկիր ուղարկած է ջրհեղեղին հետ:

Թ. Նոր Կտակարանի մէջ Ջրհեղեղը այնպէս կը մեկնաբանուի, թէ Աստուծոյ սբանչելի զօրութիւնն է, ինչպէս աշխարհիս ստեղծումը և անոր վերջին կործանումը որ տեղի պիտի ունենայ կրակով: Ջրհեղեղը կը յիշատակուի ցոյց տալու համար Աստուծոյ երկայնամտութիւնը:

Ժ. «Աստուած չխնայեց նաեւ հին աշխարհին, բայց պահեց ութերորդ մարդը՝ Նոյը, արդարութեան բարոզիչը, ամբարիշտներու աշխարհին վրայ եկած ջրհեղեղէն»:

ԺԱ. «Տէրը ըսաւ Նոյի, դուն բու բոլոր տունովդ տապանը մտիր. վասն զի այս դարուն մարդոց մէջ քեզ իմ առջեւս արդար տեսայ:

Սաղմոս ԿԹ.

«Կերակուրի տեղ թոյն տուին ինձի,
Ու ծարաւած ատենս բացախ խմցուցին ինձի»--21:

1. «Երկու մարդիկ տաճար ելան աղօթելու, մէկը Փարիսեցի, միւսը՝ մաքսաւոր» --Ղուկ. ԺԸ.10:

2. Դաւիթ իր թշնամիներուն կործանման համար կ՛աղօթէ ու զանոնք **կ՛անիծէ** --22-28 համարները.
մինչ Յիսուս՝ Մարդեղացեալ Աստուած Որդին կը ներէ Զինք սպաննողները ըսելով.
«Հա՛յր, **ներէ՛** ատոնց, որովհետեւ չեն գիտեր թէ ինչ կ՛ընեն» --Ղուկ. ԻԳ.34:

Ղուկաս Դ.1-13:
Սատանային խտացեալ փորձութիւնները--

1. Մարմնական պահանջներ, կարիքներ և իրաւունքներ:
--**Անօթեցաւ**

2. Փառասիրութիւն, մեծամտութիւն, հռչակ և պերճանք:
-- **Պատիւ**

3. Աստուած փորձել
--Մեր **փառամոլութեան** համար, **Աստուած պարտադրել**:

Բ.Թեսաղոնիկեցիներուն Բ.1-12:
Յիսուսի Երկրորդ Գալուստը

1. Նախ ապստամբութիւնը (ահաբեկչութիւն-) պէտք է գայ:

2. Յայտնութիւնը մարմնացեալ անօրէնութեան, կորստեան որդին: Ինչպէս մարդեղացեալ Յիսուս մարդեղացեալ Բարի Աստուծոյ տեսանելի Որդին էր:

3. «Այս աշխարհի "աստուած"ը նկատուած Սատանան կուրցուցած է այդ անհաւատներուն միտքը, որպէսզի չըլլայ որ Աւետարանին բերած լոյսը ծագի անոնց մէջ, այսինքն՝ տեսնեն փառքը Քրիստոսի, որ անտեսանելի Աստուծոյ պատկերն է»--Բ. Կորն. Դ.4:

4. Պիտի նստի Աստուծոյ տաճարին (ներկայ այլասերած և դրամապաշտ եկեղեցիներու) մէջ և պիտի ցուցնէ ինքզինք թէ Աստուած է:

5. «Ներկայիս արդէն իսկ անօրէնութեան այդ խորհրդաւոր ոյժը գործի վրայ է. բայց պիտի չյայտնուի՝ մինչեւ որ անոր արգելք եղողը մէջտեղէն վերցուի: Միայն այն ատեն պիտի յայտնուի Անօրէնը, զոր Տէր Յիսուս պիտի սպաննէ Իր բերնին շունչով և պիտի ոչնչացնէ Իր յայտնութեամբը, Իր գալստեան ատեն»--Բ Թեսա. Բ.7-8:

Դեկտ. 5, 2001
Թորոնթօ